

Op zoek naar jezelf in een musical die niet over autisme gaat

In de nieuwe musicalcomedy *Stoornis of my Life* staan twee broers centraal: Jasper, die autisme heeft, en Willem. Acteur Alex Klaasen putte hiervoor uit zijn eigen leven, hij groeide op met een broer met autisme. Zelf speelt hij Jasper, Willem wordt afwisselend gespeeld door Jim Bakkum en Soy Kroon.

Met *Stoornis of my Life* gaat een grote wens van Alex Klaasen (49) in vervulling: 'Ik wilde al een tijd een eigen musical maken, met een nieuw verhaal en nieuwe muziek. Een comedy ook, want dat is mijn stijl. Ik hou van de lach en vind dingen ontroender als je er ook om kunt lachen.' Dat zijn eigen broer model zou staan voor deze voorstelling, ontstond pas later: 'In mijn achterhoofd zat altijd: ik wil een keer iets doen met autisme, omdat ik het zelf heb meegemaakt met mijn broer, die twee jaar ouder is. Hoe ouder ik word, hoe meer ik erachter kom dat dit heel vormend is geweest voor mij. Opgroeien met een broer met autisme zorgt voor inspiratie, uitdaging, humor en irritatie. Het zit veel meer in mij dan ik me realiseerde. En wat doe ik dan? Ik maak er een voorstelling over.'

Op zoek naar jezelf

Stoornis of my Life draait om de relatie tussen twee broers: Jasper, die autisme heeft, en Willem, afwisselend gespeeld door Jim Bakkum en Soy Kroon. Die vindt dat zijn broer te beschermd is opgevoed. Als hun moeder Marga, die altijd alles regelde, plotseling overlijdt, ziet Willem een kans voor Jasper op een 'normaal' leven. Hij wil zijn broer bevrijden, maar lukt dat ook?

Jim Bakkum (38): 'Willem is een soapacteur, hij speelt in de serie *Lange dagen, korte nachten*. Hij ziet er altijd uit om door een ringetje te halen, maar hij heeft de laatste paar jaar geen contact meer gehad met zijn moeder. Omdat zij hem, zonder dat ze het door had, verwaarloosd heeft. Hij vindt dat Jasper het leven in moet: ga solliciteren, ga daten, ontmoet nieuwe mensen. In de voorstelling blijkt dat Willem veel meer op zoek is naar wie hij zelf is dan zijn broer, die eigenlijk best happy is in het appartementencomplex waar hij woont, samen met andere mensen met autisme.'

Soy Kroon (30): 'Willem is ontzettend perfectionistisch, zo is hij opgevoed: hij was de 'perfecte broer'. Ik heb gemerkt dat het een snelle jongen is, iemand van de makkelijke oplossingen, zo van: dat doe je toch even? Zijn moeder verwachtte dat ook van hem: je moet carrière maken. Dat wil hij ook voor zijn broer, maar hij komt erachter dat het voor Jasper allemaal niet zo makkelijk is.'

Briljante muziek

Een belangrijke rol in *Stoornis of my Life* is weggelegd voor de liedjes. Regisseur Peter van de Witte, waar Alex ook zijn vorige show *No Ponies* mee maakte, heeft muziek gecomponeerd die bedrieglijk makkelijk lijkt, maar dat niet is. De acteurs graptten al dat ze langer de tijd nodig hadden tijdens de repetities om alles in te studeren. Soy: 'Als je het voor het eerst hoort, denk je: wow, wat briljant en mooi. Maar als je er goed naar luistert, denk je: shit, hoe krijg ik dit ooit in mijn hoofd?! Het is muziek die je als zanger moet veroveren.' Jim grappend: 'Ja, het is een van de moeilijkste shows die ik ooit heb gedaan. Er wordt wel echt wat van je gevraagd. Dat vind ik juist hartstikke leuk, ik ben in mijn werk graag op zoek naar uitdaging en dat is zeker. Autismen is een breed spectrum en zo is de muziek ook geschreven, heel uiteenlopend. Ik weet niet hoe het brein van Peter werkt, maar het is echt heel knap gedaan.'

Alex: 'Peter en ik kennen elkaar al heel lang, vanaf de Kleinkunstacademie waar we allebei op zaten. We kunnen heel eerlijk naar elkaar zijn en dat is fijn werken. Het klopt dat de muziek van Peter heel eigen is, terwijl er stiekem ook een heleboel musicalcitataten in zitten. In *Stoornis of my Life* is Jasper een enorme musicalfan én hij houdt van structuur. Hij denkt vaak: als ik nu in een musical zou zitten, zou dit een pauzefinale zijn. Of een 'I want'-song. Autismen zorgt voor een andere manier van kijken

naar het leven, een andere manier van denken, een ander tempo. Dat wilde ik terug laten komen in de muziek en dat heeft Peter fantastisch gedaan.'

Eigen wereld

Alex Klaasen weet niet of het anders is om met een oudere broer met autisme op te groeien: 'Ik ken niet anders. Nu pas kom ik erachter dat sommige dingen in andere families heel anders zijn gegaan. Mijn broer was een jongetje dat heel erg in zijn eigen wereld en fantasieën zat, hij tekende veel en was altijd met dieren bezig. Toen hij puber werd, liep hij tegen steeds meer dingen aan. Een opleiding volgen en contact hebben met mensen was moeilijk voor hem. Hij heeft pas vrij laat de diagnose autisme gekregen, toen hij negentien was. In eerste instantie was het voor hem een schok, maar na drie dagen vierde hij de uitslag als een overwinning: ik ben niet gek, ik ben gewoon autistisch. Dat label gaf hem rust. Hij had zo lang zijn best gedaan om erbij te horen, gedacht: ik moet het eruit laten zien alsof ik het allemaal kan. In de voorstelling roept Jasper op een gegeven moment naar zijn broer Willem: "Jij bent de broer die wel gelukt is", zo voelt dat voor hem. Dat minderwaardigheidsgevoel heeft mijn broer ook nog steeds.'

Jim: 'In de voorstelling zegt Willem juist dat hij zich altijd moest schikken naar Jasper. Hij heeft zich moeten aanpassen aan een broer die meer zorg nodig had. En een moeder die hem de hele tijd vertelde wat wel en niet goed is voor Jasper. Daardoor heeft Willem afstand genomen, zowel van zijn moeder als zijn broer. Maar na de dood van hun moeder realiseren ze zich allebei dat ze alleen nog elkaar hebben. De broers groeien naar elkaar toe en dat is mooi om te zien.'

Soy droog: 'Het is ontroerend, maar er zitten ook hele rare scènes in met zuurdesembroden die ineens gaan dansen. Dat je denkt: waar ben ik nu weer in terecht gekomen?'

Alex grinnikt: 'Mijn broer heeft een kinderlijke humor, hij houdt enorm van poep- en piesgrappen, dus die zitten er ook in. Vind ik zelf trouwens ook heel leuk.'

Geen stereotypes

De ondertitel van *Stoornis of my Life* is: de musical die niet over autisme gaat. Alex Klaasen: 'Er zijn zo veel vormen van autisme, zoveel verschillende vormen van tegen de wereld aan kijken, dat daar hele interessante personages van te maken zijn. Ik hoop dat mensen zien dat het geen stereotypes zijn. Ik heb mijn broer en zijn medebewoners geïnterviewd en dat vonden ze heel interessant. Ze voelden zich gehoord. Toen ik mijn broer vroeg hoe hij het vindt dat ik een musical over hem heb gemaakt, schreef hij terug: "Ik vind het wel leuk en ik ben heel benieuwd wat voor herkenbare dingen erin zitten". Er zitten veel autobiografische elementen in de voorstelling, maar het is niet letterlijk ons verhaal.'

Jim Bakkum: 'Ik denk dat deze musical mensen uitnodigt om verder te kijken dan hun neus lang is. Wij denken al snel: mensen met autisme moeten meedoen aan onze wereld. Maar misschien moeten wij juist wat meer moeite doen om in hun wereld te stappen.'

Soy Kroon: 'Hij zal het zelf nooit zeggen, dus doe ik het: het leuke is voor ons dat het materiaal dat Alex geschreven heeft zó goed is dat wij als acteurs niet zoveel hoeven doen. Ik heb Alex leren kennen bij het tv-programma *The Masked Singer*. Toen hij mij benaderde voor deze rol, dacht ik: hier wil ik aan meedoen.' Jim beaamt dit onmiddellijk: 'Ik had precies hetzelfde. Ik voelde meteen: dit moet ik doen.'

Alex: 'Nou, wat fijn om te horen, ik ben ook blij dat jullie ja hebben gezegd. Ik hoop dat mensen na afloop denken: misschien moeten we net iets verder kijken dan we gewend of geneigd zijn. Dat ze iets meer snappen van de wereld van mensen met autisme. Dan is de voorstelling voor mij geslaagd.'